

REDACTIA

Arad, Deak Ferenc-utca nr. 20.

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:

1 an . . . 20 cor.

6/12 an . . . 10 "

3/4 an . . . 5 "

1 luna . . . 2 "

Pentru România și străinătate

pe an 40 franci.

Inscrise pe se însoțitor.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deak Ferenc-utca nr. 20.

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b de fiecare publicație.

Atât abonamentele, cât și insertiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 508

Scrisori nefericeate nu se primesc

Pentru restanțierii nostri.

Consiliul direcțional al ziarului „Tribuna Poporului” a decis sistarea foii tuturor acelor abonemenți restanțieri, cari până în Decembrie n. a. c. nu-și vor achita pe deplin datoria ce o au față de ziar. Aducem aceasta la cunoștința respectivilor restanțieri în rugarea din partea noastră, ca pentru încunjurarea neplăcerilor să binevoiască a trimite numai atât cât abonamentul restant.

Totodată consiliul direcțional a hotărât, ca espedarea ziarului să se facă de aci încolo numai pe lângă plățile anticipativă a abonamentelor. După expirarea unui abonament se trimite încă 3 numere din ziar respectivilor abonemenți, ear apoi espedarea ziarului se sistează. Cine deci vrea să aibă ziarul regulat, are să plătească abonamentul regulat înainte, căci noi toate plățile trebuie să le facem anticipativ și prin imprumuturi în contul abonamentelor se fac daune, pe cari trebuie să o răstălmăcim în prima lună însuși cheltuielile de a fi redactat al ziarului și prin urmărirea paguba se resfrânge asupra publicului cetitor.

Adm. ziarului „Trib. Poporului.”

Emigrările.

Emigrările în America se fac în așa măsură mare, în cât i-a pus pe grije chiar pe americanii destul de curioși de altfel. Astfel din Aprilie 1902 până în Aprilie 1903 au emigrat în America aproape un milion de europeni. Au 208,383 suflete mai mult de cât în celalalt an. Ceea-ce a îndemnat guvernul Statelor-Unite să se gândească la măsuri de — apărare. Să sporească adică greutățile ce și de altfel întâmpină refugiații cari au luat lumea în cap, cum zice Românul. Astfel că în anul trecut numai emigranți din Țeara Ungurească au fost retrimiși acasă 8769.

Fîind-că, durere, între cei cari pleacă din Țeara Ungurească, sunt câte-odată și Români, ne simțim datorii ca să atragem la acest loc luarea aminte a fraților nostri pe cari i-ar fi păscând gândul să-și lase vatra strămoșească, și să le spunem greutățile ce-i așteaptă pe emigranți.

Întâi de toate după-ce sosesc acolo, trebuie să aibă încă fiecare emigrant o sumă de bani din care să poată trăi trei săptămâni de zile, socotindu-li-se cel puțin câte 5 coroane pe zi. Îi ceretează apoi cu doctorii: cei bolnavi trebuie să se întoarcă acasă, perind astfel o mulțime de inși pe mare, căci mai ales pentru cel neobișnuit, călătoria pe mare este o boală și din sărătos ce era când a plecat, se prăpădește pe drum. Cei slabi — și cei mai mulți ajung acolo slăbiți — sunt înuți în niște barace de scaderi, ca vai de ei.

Toate acestea însă treacă, meargă. În viitor însă greutatea și reul cel mare va fi că emigranții din aceeași țară nu vor fi mai mult lăsați să meargă

a-și căuta de câpătău, ci vor fi împărțiați așa fel, ca Român cu Român, de pildă, să nu se mai vadă nici să mai audă unul de altul. Îndată ce sosesc, au să pornească unde-i trimite comisarul, care se va îngriji să-i amestece cât mai tare printre americani, să nu mai aibă cu cine vorbi în limba dulce a maicii sale, ci să fie silit a se lăpăda de tot ce-l mai poate aduce aminte de patria și neamul său. Cine nu vrea să se supună poruncii comisarului, va fi isgonit din țară.

Au observat adică americanii că mulți dintre emigranți, după ce-și strîng câpăt-va bănișori, se întorc în patrie ori că trimit banii acasă. Ei bine, asta vor americanii s-o împedice, precum nu vor mai suferi nici ca emigranții de același sânge să se așeze în același loc, unde să întemeieze ferme (sălaşe), colonii ori chiar orașe, ci pe toți câți vin acolo, să-i facă — Englezii!

Își poate închipui ori-și-cine greutatea bietului român care ajunge între americanii englezii! Vai de el până să învețe englezește...

Dar asta încă tot e de suferit, căci în slîrșit — vorba aia: dacă ești sănătos, n'ai să perii! Mai rău o duc însă bieții emigranți cu sănătatea. Neputînd să suferă clima d'acolo, se bolnăvesc cu gramada îndată ce s'asează pe unde-va. Spitalele sunt pline cu emigranți. Foile maghiare, de pildă, arată că într'un singur comitat (în Erie), unde d'altfel nu sunt așa mulți emigranți din Țeara Ungurească, zac bolnavi de piept (oftica) nu mai puțin decît 35 Unguri, cari toți au sosit acolo voinici, dar într'un an s'au prăpădit, atât din pricina pămîntului, umed, nesănătos, cât și din pricina muncii grele la care sunt supuși emigranții. Îi omoară mai ales lucrul de noapte prin fabrici ori tăiatul lemnului prin pădurile pe unde n'a călcat picior de om.

Așa, că azi mîne America va fi pentru emigranți din patria noastră nu lume nouă, unde să câștige bani, ci — mormînt!

Dar apoi înșelătoriile ce trebuie să rabde din cauză că nu cunosc acolo nici limbă, nici oameni, nici obiceiuri, nici legi.

D'aceia nu putem îndestul să sfătuim pe frații nostri Români să stea acasă, unde ori-cât de rău ar duce-o dar totuși ori care muncitor poate câștiga din cât să trăiască, unde-și poate duce zilele în mijlocul fraților și suitorilor, și chiar dacă se sfârșește, e cine să-i închidă pleoapele în ceasul morții, și-i dus la cele vecinice cu preot românesc, ear nu pierd din lume fără urme, ca nenorociții de prin America.

Preoții și învățătorii români să-și fînă de sfînta datorie a lămuri pe credincioși despre toate acestea, și mai ales să-i păzească de așa zisele „hiene” ale emigranților: de acei oameni fără suflet, mai ales Jidani, cari îndeamnă pe mulți să emigreze, să-și vîndă casă și moșie, adimenindu-i că în America o să se îmbogățească, și peste tot, spunîndu-le că neadevăruri toate, numai ca să plece, să câștige pe urma lor, căci „hienele” acestea sunt oameni plătiți ai proprietarilor de vapoare...

Stăpînirea a luat de altfel și ea măsuri pe d'oparte împotriva acestor

Ovrei mișei, infundând temnița cu ei, când îi poate prinde, — ear pe de altă parte luminînd pe oameni, să știe ce-i așteaptă în lumea nouă.

Ar fi și vremea. Că dacă ar mai ține mult furia asta de emigrare, Țeara Ungurească în câpăt-va ani ar rămînea fără brațe muncitoare, pentru-că, de pildă, numai în anul trecut au plecat d'acîi în America nu mai puțin decît 206.011 cetățeni, cu 34.022 mai mult decît în celalalt an.

Cărturarilor români așa să lucreze, încât Românii să plece cât mai puțin. Căci dacă știe trăi moțul vieții necăjită, dar patria nu și-o părăsește, apoi plecarea în lumea largă a celor de pe câmpiile mînoase ale țării noastre, este păcat pentru care chiar în lumea nouă îi pedepsește Dumnezeu!

Delegațiunea maghiară Se anunță semioficioz următoarele: Delegațiunea maghiară va ține în 14 l. c. în Budapesta o conferință pregătitoare. Membrii delegației vor pleca pe urmă la Viena, unde în 15 după-ameas pa și ședința plenară constituantă. Presidentul probabil și deastădată va fi designat contele Szapáry Gyula după ce de rîndul acestuia presidentul va fi ales dintre membrii Casei maghiare. Prin urmare vicepresidentul va fi ales din șirul membrilor din parlament, care distincție probabil i-se va reserva lui Szál Kálmán. Dacă contele Szapáry ar fi împedat a participa la ședința constituantă în urma accidentului ce i-sa întîmplat zilele trecute, va fi substituit de vicepreședintele.

Convenirea socială a societății „România Jună.

— Corespondență particulară. —

Viena.

Publicul românesc de pretutindeni este obicinuit, ca se cetească din an în an despre activitatea „României June”.

Au fost poate înainte de vreme și ani de accia, în cari gloria românească strălucia în toată splendoarea, — impuneau cu drept cuvînt străinilor și tocmai aici în Capitala Austriei: românii se bucurau de cea mai perfectă atențiune din partea straturilor mai superioare ale societății vieneze.

În anii din urmă, — pare că democrațismul românesc s'a cam contras în mic și neînsemnate manifestări sociale... E greu și îi vine să te înfuri, când pătrunzi tristul adevăr, ce a fost — și ce a devenit „România Jună”. Drept aceea se impunea o operă categorică de regenerare... Și aceasta operă actualul comitet al societății și-a ales-o drept țintă...

Îndată din incidentul acestei secrete se observă tendința de a pune societatea pe baze mai largi — mai potrivite cu însemnătatea, ce o are în a ne dovedi facultățile științifice și culturale în fața străinilor.

Negreșit — că mult are să contribuie și colonia română din Viena și marele public românesc de pretutindeni. S'au emis învîtări frumoase, împodobite cu mîndrul nostru trelcolor — ca, și ca formă estetică se atragă pe toți aceia cari se încălzesc la razele idealului național.

Convenirea socială era aranjată pentru 4 Decembrie c. în sala Restau-

rantului „Zum Magistrat”. I. Sichtenfels gasse — cu următoarea programă.

1. Salutul presidentului Mihai Popovici și conferință asupra frumseții, a artei etc.

2. Corul improvisat de bărbați.

3. Zacharie Bărsan — declamarea discursului lui Antonius, din Iuliu Caesar.

4. Duette: piano și violină — d-șoara Lazar, Adrian Forgaci.

5. Solo pe clavier — d-șoara Lazar.

6. Zaharie Bărsan.

7. Corul.

Durere — serata nu s'a putut începe la ora fixată, de oare-ce marele public românesc de aici, ca și cel de pretutindeni nu cam respectă punctualitatea în aceasta direcție — cu toate acestea cam la orele 9^{1/2} se adunase întreaga floare a coloniei române.

Intre persoanele mai marcante am însemnat pe prea cucernicia Sa Constantin Popovici, deputatul imperial, Dr. Florea Lupu asemenea deputat, Alexandru colonel Lupu, Dr. Cuparescu, Dr. Lazar Popovici, dl Aurel Pop inginer cu d-na mamă; dl Mironovici, șeful poliției din Bucovina; Dr. Iosif Popovici, profesor, dl Brailă, maior în pensiuie cu st. fam. și — părintele orthodox Basaraba din Romos etc. etc. Mai târziu au sosit și reprezentanții fraților italieni; precum și dl Saudulovici Vitencu, Radu ca reprezentanți ai „Clubului Român”.

La orele 9^{1/2} dl Mihai Popovici, vorbind despre însemnătatea „României June” în Viena și apelând la interesul, ce trebuie să-l aibă colonia română față cu aceasta instituțiune salută oaspeții și în special pe cei înșirați mai sus — apoi trece la conferința asupra frumosului, asupra artei cu toate ramurile ei.

Dînsul pe lângă frumoasa și adevărata limbă românească, mai posedă și un dar înăscut de a afla accentele nimerite ca se captiveze pe auditor cu o prelegere pe cât de interesantă pe atât de științifică. În general conferința a dovedit, că conferențiarul pe lângă studiile juridice a cetit mult, foarte mult și și-a cultivat agerimea minții până la acel grad al intensității, încât cu drept cuvînt poate independent să și facă reflecțiile proprii asupra orî și cărui gen de artă. A vorbit despre artă în general despre folosul artei ce-l oferă omenirii, apoi a atins musica, pictura, sculptura, arhitectura — cultul religios și în fine poezia. A specificat genurile poeziei, le-a smuls cu o dibăcie rară din pieptul artistului ca individ — ca popor. „Poesia lirică este cea mai apropiată de sufletul poetului...” și părintele Basaraba (care după-cum știm a atins musa cu o poezie scrisă în 3 limbi din incidentul atentatului turbat asupra fericitei în domnul Majestatea Sa Regina Elisabeta) oftînd, a strigat cu un pathos uimitor „drept ai dle președinte și eu sunt poet”.

Negreșit; că ilaritatea n'a rămas, dela ordinea zilei. Numai după restabilirea echilibrului fezelor rîzinde a putut dl. Popovici să-și continue conferința, care a durat aproape 3/4 de oră și care considerînd efectul, a fost viu aplaudată, iar domnia lui gratulată.

A urmat corul improvisat al tinerimei sub dirigența dlui Adrian For-

gaci care după semne, pe lângă zelul de până acum în viitor va dovedi și mai mult.

Dșoara Lazar și de astădată și-a dovedit talentul de artistă, iar dl For-gaci știe manua arcul ca dexteritate ce îi face bine păcat, că nu se află un mecenat care să-l arunce în vreun conservator, unde să se poată perfecționa.

Maî restază să amintim despre producția dlui Z. Bârsan. Pe lângă cele ce am scris într-o corespondență anterioară mai adaog: de tott iubitul și bine apreciatul artist dramatic d. Z. Bârsan, a recitat discursul lui Antonius din Iulius Caesar — acest «clon» al declamătoriei, gloria unui Strakoseh — și-a găsit cu drept cuvînt un impo-sant și fascinant interpret. — Technica sa cea mare, dicția corectă și precisă până în cele mai mici subtilități; gesturile ieșite în adevăr din suflet — și mai presus de toate studiul intensiv al fie-cărui moment psihologic — sînt garanția cea mai concretă a marelui său talent. Am văzut în Antonius al dlui Bârsan cu adevăr pe mândrul și falnicul roman, întreaga rafinare a oratoriei clasice, ironia, sarcasmul și ura; întregul om la mormântul lui Caesar cu toată dragostea și durerea; întregul diplomat cu ascunsele sale gândiri — ne-au fos redade fidel, măreț, impunător — ne-au răpit și ne-au transpus pe un moment în nesfîrșita regiune a sublimului.

După ce partea oficioasă a se-ratei s'a terminat — părintele Băsă-raba, întinerit ca pe vremea vinului, care se vindea cu 3—4 groșiți, a sărit inspirat de pe scaun și a declamat originea sa în poezie... Vă puteți închipui ce veselie, ce animație... sufletul se ridica de asupra nevoilor zil-nice — el se rătăcea în lumea ideală.

Cam așa a fost prima serată aranjată de noul comitet al României june — vivanť sequentes.

Palpeta.

O oasă politică în Orient.

Sub aceste titluri, ziarul italian „La Per-severenza”, organ al actualului ministru de finanțe al Italiei, dl Luzzati, publică următorul articol, foarte elogios, despre țeara noastră.

Correspondentul nostru din Roma ne-a telegrafiat la timp despre apariția acestui articol, pe care îl publicăm acum în extenso: „Dacă des, foarte des și astăzi cu o deosebită insistență unghiul sud-estic al Eu-

ropel recheamă asupra-i atențiunea popoare-lor civilizate, aceasta nu e spre a le oferi subiecte de compătimitare sau de laude, dar mai de graiă spre a îngrijia diplomația lor cu amenințarea de perturbări ale păcii, de crize și complicațiuni internaționale, spre a mișca sufletul lor la indignare sau milă, scandalizându-le cu fapte odioase sau de temut, cu spectacolul de opresiuni, rebeliuni și represalii acolo unde Turcia domnește și cu acel de crâncene lupte de partide, de revoluțiuni, de comploturi, de regicide, de ambițiuni periculoase, de finanțe zdruncinate. Rar este cazul când privirea, întoarsă în acea parte, se oprește pe ceva înșănătoșitor. Astăzi condițiunile Macedoniei inspiră cea mai adâncă tristețe, temperată numai de o rază de speranță că acțiunea unită a Pule-rilor va reuși a îmbunătăți această stare. Despre insurecție e greu de spus dacă e înăbușită prin forță sau suspendată, de oare-ce atitudine Bulgariiei, corectă până acum prin sforțarea pe care și-o face ea însăși, nu constituie o singură încredințare pentru ziua de mâine și va depinde de des-voltarea ulterioară a evenimentelor.

Și situațiunea internă a principatului chiar, resimte efectele aceleia a vecinei, tur-buratei provincii, cari se manifestă în snezial prin arderea luptelor politice și prin starea finanțelor, extenuate de sacrificiile cerute pentru indispensabile pregătiri materiale. Ce vom zice de Serbia, pătată de sângele Su-veranilor săi și trăind, sub noua dinastie, o viață mereu agitată, între neliniștirea și strămtoarea financiară și confuzia adminis-trativă, obiect pentru lumea civilizată de sentimente de loc măgulitoare? Grecia da-torează umilinței controlului european îmbu-nătățirea ce se observă în finanțele sale și care ar fi și mai însemnată, dacă ea ar ști și ar voi să îndrepteze obiceiurile vieții sale politice, cari au împedecat-o de-a realiza într-o perioadă deja lungă de independență acele progrese cari de drept se puteau aștepta dela poporul care se mândrește cu cei mai iluștri strămoși. Muntenegru este un tip de Stat „sui generis” prin nimicirea sa și deosebitele sale relațiuni internaționale, fac din el o excepție, în urma căreia l' putem exclude din această trecere în revistă care judecă țările balcanice din punctul de ve-vedere al Europei, adică într-o condițiune-nile lor interne, aspirațiunile lor, caracterul politicii lor, pot influența rsupra cursului evenimentelor și asupra sorților păcii.

Ei bine, există un Stat asupra căruia nu se poate rosti decât o judecată favora-bilă: România.

Și ea a avut timpuri furtunoase, a trecut prin revoluțiuni și crize, a dat de gândit și de lucru diplomației, dar de când a căpătat deplina independență și a găsit o soluție finală sub un Hohenzollern; a mers mereu înainte consolidându-se și transformându-se în element de pace, ordine și progres, așa încât despre ea se poate zice că s'a arătat demnă de norocul său și a corespuns spe-raunțelor și încrederii Europei.

Sângele cel bun transplantat de împê-rații romani pe Istrul de jos, nu s'a desmîntit și noi avem dreptate de a ne arăta mândri de acest popor, rudă cu noi, care în mij-locul unei lumi slave formează, ca să zi-

cem ast-fel, o oasă de civilizație latină. Aci se poate îndrepta privirea fără a întâlni ob-iecte desguștătoare iritante sau neliniști-toare. De sigur României nu-i lipsese ne-plăceri interne, nici viața politică nu merge scutită de cenzură, dar ea trebuie judecată în comparație cu celelalte State din Orient și în comparație ca are un Stat model.

Un cadru al condițiunilor ei îl oferă discursul cu care Regele Carol a deschis zi-lele trecute sesiunea ordinară a Camerilor. E aproape de prisos a releva declarațiunea că România menține bune relațiuni cu toate Statele, fiind-că prudența politicele sale ex-treme este în mod universal recunoscută și apreciată, ca fiind aceea care contribuie la conservarea păcii între atâtea cauze de per-turbare cari există între Adria și Euxin.

Este știut că ea, cu toate că rămă-nând prietenă a Rusiei, formează un apen-dice al Triplei alianțe, existând sau nu convențiunilor speciale relative la această po-zițiune a ei. Cu Austro-Ungaria se zice că ar fi stipulat înțelegeri; în ori-ce caz, între București și Viena există cele mai cordiale rapoarturi și regele Carol este un oaspete în tot-d'auna plăcut la „Hofburg”.

Nici să nu se creadă că acest „apē-dice este de valoare mediocră. Contingen-tul său politic și militar e important. S'a văzut cum în războiul din 1877 trupele sale au scăpat de o totală înfângere armata rusă la Plevna. Armata a fost și este obiectul constant al sollicitudinii regelui Ca-rol, care a putut spune în sus menționat discurs al tronului: „Armata, acest puternic paladiu al țării, asupra căreia eu veghez cu o afecțiune invariabilă merge perfecți-onându-se din an în an și recente manevre de toamnă au dovedit că națiunea se poate încrede în ea”. Organizația militară este unul din principalele criterii cu cari se judecă po-litica și spiritul unei națiuni și ca atare Ro-mânia poate susține, relativ la forțele sale, ori-ce încercare.

Un alt criteriu foarte important sunt finanțele.

La început, România a avut și ea ca Italia, frigurile nerăbdăreii, dorința de a face repede prea mult de îndată ce obțină inde-pendența, cu inevitabilele urmări de datorii și desavantajă, dar în ultimii trei ani a știut să și restaureze finanțele în așa grad că a putut realiza, nu numai echilibrarea, dar chiar excedente de venituri.

Discursul tronului constată acest fe-ricit rezultat în baza căruia ministru Consti-nescu a preparat budgetul pe 1904—1905. Această bună situațiune financiară permite guvernului de a prezenta Camerei diverse proiecte de legi, enumerate în discursul re-gal, în avantajul agriculturii și al indus-triei.

Alte proiecte privesc reorganizarea co-munelor rurale și ușurarea sarcinilor lor, parte dintre cari sunt trecute pe seama Sta-tului. Discursul mai anunță un proiect de revizuire al tarifului vamal.

Meritul unei atări restaurațiuni finan-ciare este în deosebi al regimului liberal Sturdza, de oare-ce perioada excedentelor a început odată cu dînsul. Precum vede celitorul, România învață cu exemplul ei pe celelalte State balcanice. Totuși se cuvine

a ne gândi că acestea nu au încă, prin ele însăși, fericirea de a fi complete în con-stituția lor națională.

România este, ca să zicem ca Bis-marck, un Stat „săturat”. Aspirațiunile sale naționale sunt satisfăcute, și de aceea nu și pune în minte de a încorpora pe românii din Transilvania sau pe cutovlahii răspân-dindu-se cu posesiunea Dobrogei, al cărei jubileu de anexare l'a serbat deună-zi.

Serbia, Bulgaria, Grecia sunt State pe toate căile imperfecte și acestea poate ex-plica neliniștea lor și tendința politicele lor. Dar este o explicație numai parțială a ceea-ce există puțin satisfăcătoare în condi-țiunile lor. Comparația cu România rămâne în tot-d'auna în avantajul acesteia.

„Universul”.

Din străinătate.

Noul partid Bonapartist. Se scrie din Paris, că s'a format un nou partid Bonapartist sub prezidiul de-putatului Marchis de Dijon. Noul par-tid are idei republicane, dar dorește un consul la Carma țerii, ca pe timpul lui Napoleon I. Se crede, că au și găsit pe noul consul, în persoana prințului Victor Napoleon.

Situația în Serbia. Situația în Serbia merge agravându-se din ce în ce mai mult. Domnia conjurațiilor dela 11 Iunie a ajuns să nemulțamească pe toți oamenii drept cugetători din regatul vecin. Regele Petru pare a fi prizonierul partidului militar în fruntea căruia se află generalul Mašin și față de care pare a se adevăra că are an-gajamente formale — neesplicându-se în alt chip continuele hărțuiri în sinul cabinetului Druid.

O nouă dovadă despre cele spuse mai sus este următoarea: Ministru de finanțe Radovanovici alcătuieste un pro-iect de budget prin care se prevedea o însemnată reducere a cheltuielilor mi-nisteriului de războiu. Politica de eco-nomie preconisată de Radovanovici are numeroși adepți în Scupția, care desigur că ar fi adoptat-o. Dar s'a opus ministrul de războiu, și cel de fi-nanțe și-a dat demisia. Așa ne anunța o primă telegramă de ieri dimineața din Belgrad. O altă telegramă sosită mai târziu spunea că ministru și-a re-tras demisia. Cusa este că într-un consiliu de ministri se convenise ca economiile proiectate să se repartizeze pe toate ministerele. Se vede că înțe-legerea nu s'a putut stabili perfect, căci acum o a treia telegramă anunță că la că la camera s'a anunțat oficial retra-gerea ministrului de finanțe.

Romanul căsătoriei.

De Leo Tolstol.

15.

— Nu te înțeleg, continuai, urmă-rindu-l cu ochii, zici că ești totdeauna calm (nu zisese nici-odată așa ceva). De ce-mi vorbești cu'n aer atât de batjoco-ritor? Sunt gata să-ți fac sacrificiul ace-stei plăceri, și tu, cu'n ton ironic, încât nu te mai cunosc, exigi ca să merg la această întrunire?

— Ce! faci sacrificiu (accentuă ace-ste cuvinte), și eu am făcut sacrifice. Ce mai vrei? Aceasta e o luptă de genero-sitate! Ce altă fericire conjugală mai do-rești?

Pentru prima-oră îl auzi pronunțînd vorbe atât de dure. Acest sarcasm în loc de a mă face să-mi vin în ori, nu făcu de cât să mă esaspereze; iritația lui de-parte de a mă intimidă, sfîrși prin a mă căștiga.

Este el acesta, tot-d'auna atât de sin-cer și atât de simplu în rapoartele noastre, el, care înainte de asta ocolea frasele, era el, care-mi vorbea astfel? Și de ce? Fiind-că eram gata să-l aduc sacrificiul unei plăceri în care nu vedeam nici un rău? sau pentru-că cu un moment înainte pă-trunsesem atât de profund în sufletul lui, și simțiam atîta dragoste pentru el?

„Acum rolurile noastre sunt schim-bate, gîndii, el e, care critică vorbele cele mai simple și cele mai sincere și eu sunt aceea care nu voesc frasel”

— Te-ai schimbat mult, îi zisei cu un oftat.

— Cu ce sunt culpabil în fața ta? Nu e întrunirea asta, care te supără, tre-bue să ai altceva contra mea. De ce nu-mi vorbești sincer? nu tu te temeai tot-d'auna de lipsa sincerității! Ei bine! spune-mi, explică-mi, ce ai să-mi reproșezi?

„Voiam să văd ce-mi va răspunde! imi zisei a parte; eram foarte mulțumită de mine însă-mi, avînd intima convingere că nu va găsi nimic de dojenit în conduita mea din decursul fernei.

Stam în mijlocul odăi, pentru a-l obliga să treacă pe dinaintea mea, și-l privi venind.

„Se va apropia de mine, imi zisei, mă va îmbrățișa și totul va fi sfîrșit!” Nu mă puteam feri de un regret, la gîndul, că am lăsat să treacă o ocazie atât de bună pentru a-l convinge de nedreptatea lui.

În loc să înainteze, se opri în ceea-laltă parte a odăi și-și ficsă privirea asu-pra mea:

— Tu nu înțelegi încă? mă 'ntrebă.

— Nu!

— Ei bine! atunci mă voi explica. Sunt disgustat, pentru întîia-oră am dis-gustul de aceea-ce simt și de ce nu mă pot reține să simt!..

Tăcu, evident speriat el însuși de inflexiunea dură ce luase vocea lui.

— Dar ce te disguestă? întreba cu lacrimi de indignare în ochi.

— Sunt disgustat vîzînd că printul te găsește frumoasă și că pentru acest

reson alergî în calea lui, uitînd pe soțul tău și demnitatea ta de femeie; și că nu vrei să înțelegi, tot ce trebuie să resimtă soțul tău, când tu însăși uiți și perzi senti-mentul de demnitate! Departe de asta, tu ești aceea, care vii să spui soțului tău, că ești gata să faci sacrificiu, va să zică: „e o mare fericire pentru mine de a mă putea arăta Alteiței Sale, dar îți sacrific această fericire!”

Pe când vorbea, vocea i-se escita din-ce în ce mai mult, și această voce răsună hotărît și sarcastic. Nu mă văzusem pe soțul meu într-o asemenea stare, și nu cre-zusem nici-odată că ar putea să-mi vorbească așa. Sângele mi-se îngîrădi la inimă, imi era frică, dar în același timp sentimentul unei injurii nemeritate, și al amorului propriu ofensat mă revoltă, și lual hotărîrea să mă răsbun.

— De multă vreme mă așteptam la asta, îi zisei, vorbește, vorbește...

— Nu știu la ce te așteptai, continuă el, dar eu mă puteam aștepta la toate, vî-zîndu-te în fiecare zi afindîndu-te tot mai mult în acest noroi de lene, de lăci și de desertăciune lumească, și nu m'am înșe-lat... Eată-te ajunsă azi la punctul, de care mi-e rușine și mă doare ca nici-odată în viața... Da, sufer și cum! când amica-ta cu vorbele sale murdare a scormonit în inima mea și mi-a vorbit de gelosie... eu gelos, și de cine? De un bărbat pe care nici tu nici eu nu-l cunoșteam... Si tu, sar zice că o faci espre, nu mă înțe-legi și vi-i să-mi vorbești de sacrificiu...

Mi-e rușine pentru tine, rușine de umi-lința ta... victimă!

„Ah! eată puterea bărbatului! mă gîndii. Are dreptul de a ultragea și a umi-li-o femeie care n'are nimic a-și reproșa. Eată dreptul bărbatului... Nu, mă voi su-pune!”

— Nu! reluai cu voce tare, nu-ți voi face sacrificiu. Simțiam că nările mi-se dilată și că sângele imi pîere din față. Voi merge Sîmbăta la întrunirea contesel, și mă voi feri să nu lipsesc dela datorie.

— Ei bine! dacă bunul Dumnezeu îți dă atîta plăcere; dar între noi totul s'a sfîrșit!

Strigă aceste vorbe cu un acces de furie pe care n'o mai putea stăpîni.

— Nu, nu mă vei mai turmenta, continuă el, eram un imbecil...

Buzele-i tremurau, făcu o forțare violentă asupra sa pentru a-și reține res-tul frasel.

În momentul acesta aveam frică de el și-l detestam. Ași fi voit să-l spun mai multe lucruri, și să mă apăr de toate in-juriile lui, dar dacă ași fi deschis gura, ași fi isbucnit în lacrimi și așa m'ași fi simțit umilită în fața lui.

Fără a zice un cuvînt eși din odaie. Dar îndată ce nu mai auzi sgomotul pu-șilor sîi examinai cu teroare toate cele petrecute. Imi era frică să nu se fi rupt legătura noastră conjugală pentru tot-d'auna, această bună înțelegere, care-mi era toată fericirea, și voiam să mă reintorc la so-țul meu.

Sașii păcăliți.

In politică, compromisele au putut fi folosite ca arme, n'au aparținut însă nici odată așă numitelor virtuți politice. Așa Sașii, a căror politică n'a însemnat nici când altceva, decât o vecinică târguială, cu persoane și circumstanțe, ajung de multe ori în situații de penibile inconsecvențe, care necondițional le slăbește mult poziția morală și în jos și în sus și față de judecătorul, care urmărește nepreocupat discernământul logic al faptelor. Tragicul crește apoi, când aceste neplăcute situații, sunt provocate de lucruri de nimic, vorba Românului „te frige o zămadă proastă”, cum li s'a întâmplat Sașilor în ședința dela 11 Decembrie a crt, când a trebuit ca un Lengyel Zoltán, să-l strângă cu ușa așa de rău, încât să-l siluiască a se apăra, jertfindu-și chiar din convingeri.

In decursul vorbirii din ședința dela 11 crt a parlamentului, Lengyel Zoltán, s'a iscat între aceasta și grupul sașilor guvernamentali, următorul dialog:

Lengyel Zoltán: Intreb pe deputații sași, că oare după intrarea lor în partidul guvernamental aprobă oare legea despre maghiarizarea numirii localităților, în contra căreia au ațâțat cu atâta vehemență?

Lurtz Károly: In contra executării unei legi nici când n'avem nici o excepție.

Lengyel Zoltán: N'a făcut oare ministrul președinte promisiune în privința aceasta?

Lurtz Károly: Nu. Ar fi fost o insultă pentru ministrul președinte, dacă i-am fi pretins astfel de condițiuni.

Lengyel Zoltán: V'ați învoit deci ca legea să se execute. Curios. De ce îi faceți lui Tisza, ce nu faceți făcut lui Széll?

Lurtz Károly: Pentru-că ne-am urât de obstrucție.

N'are lipsă de comentariu!

Evenimentele politice.

— Știri telefonice. —

Budapesta, 11 Dec.

Partidul lui Apponyi.

După știri răspândite în cercuri politice, disidenții naționali au hotărât, a alcătui nou partid; deocamdată vor sta însă în rezervă, ca să nu se expună

bănueli că spriginesc obstrucția, dar îndată ce va înceta obstrucția, Apponyi își va desfășura în Dietă programul resp. scopurile noii formațiuni de partid.

Căderea lui Körber

In cercurile politice din Budapesta se afirmă cu siguranță că ministrul președinte austriac Körber, își va da cât mai curând demisia. Ziarele cehe, cu zile înainte au răspândit adică vestea aceasta. Se zice că Körber ar fi fost abandonat la curte încă din incidentul diferendului său cu Tisza, dar s'a mai așteptat să treacă oare-care vreme ca să se creadă că demisiunea are alte cauze.

Va să zică căderea lui Körber este învingere maghiară. Ce zic la asta Cehii, care au și sărbătorit deja strălucita învingere a politicii lor, că Körber — va cădea.

Discordie internă în partidul Kossuthist.

Kossuthiștii au ținut ieri seara conferință, care s'a terminat cu o hotărâre aproape senzațională. Hotărârea aceasta deschide din nou ușa elementelor răsboinice, spre a continua obstrucția. Barabás a și declarat că va lua mâine cuvânt la proiectul militar, pentru-ca concluzul din zilele trecute nu-l poate considera de așa, că acela se oprească pe deputați să vorbească în Dietă.

A doua senzație a conferinței a fost, că s'a respins unanim apelul către națiune redigiat de Kossuth.

Abdicarea lui Vársárhelyi.

Filiata guvernului din Budapesta așa numitul partid liberal din Arad, a îndurat — zice „A. és V.” — o ireparabilă pierdere. Ilustrul președinte al partidului arădan Vársárhelyi László, a abzis din președinție, pentru-că precum se știe, și dinșul e între disidenți.

Mulți se întreabă, ce va face acum „Iván barátom”? Toată lumea știe că între Vársárhelyi și actualul fișpan există o veche tovarășie politică și era și până aci știut de toată lumea, că în realitate nu Iván ci Vársárhelyi este fișpanul Aradului. Acum se despart prietenii, căci Urbán Iván intervievat de ziariști asupra incompatibilității politice în care a ajuns cu trecutul și actuala lui poziție, a declarat că el numai în trecut a fost apponyist, dar acum e — fișpan!

Foarte corect! E ușor lui Vársárhelyi s'abzică de președinția partidului,

dar mai greu pentru Urbán să părăsească cele „15 saloane pompoase”.

Pentru cei nefericiți.

Se știe că astăvară din incidentul unei alegeri în comuna Sepreus mai multe familii s'au nefericit. Văduve și orfanii au rămas fără îngrijitorul lor firesc, în mizerie și amar.

Acum vine iarna geroasă și sărbătorile nașterii Domnului sunt la prag. Cei îndestuliți și dăruți cu fericirea dela bunătațea lui Dumnezeu, își aduc aminte de cei săraci și nefericiți. Acum încolțește mila în inimile iubitoare de oameni.

Eată, cei îndurători nu-și uită nici de nefericiții dela Sepreus. Azi amicul meu Dr. Ștefan C. Pop mi-a trimis 100 coroane cu rugarea, ca să-i administrez văduvelor și orfanilor dela Sepreus, care și-au pierdut astă-vară pe hrănitorul lor. Aduag acestui dar și din sărăcia mea 20 cor. și încă azi îi trimite celor, ce li-se cuvine.

Mila e mângâierea sufletului și dar de Crăciun mai plăcut Domnului nimene nu poate face, decât miluind pe cei săraci. Darurile, ce ni-ar mai veni pentru nefericiții dela Sepreus, „Tribuna Poporului” cu bucurie le va trimite la destinațiunea lor.

Vasile Goldiș.

NOTĂȚI.

ARAD, 12 Decembrie n. 1093.

— Bustul lui Washington. Se știe că la 1827 s'a ridicat un bust colosal de bronz al lui Washington, executat de către David d'Angers, făcut prin subscripțiune publică. Acest bust a fost însă distrus de un incendiu la 1851.

Acum s'a reconstruit din nou în atelierul sculptorului Louis Noel, unde se găsește pentru moment bustul lui Washington.

— Regina Angliei în pericol de moarte. Se telegrafează din Londra că alături seară a izbucnit un foc în Sandringham, reședința actuală a familiei regale. Focul s'a escat în apartamentele reginei Alexandra, și adevă în odaia damei de onoare, care era în imediată apropiere cu dormitorul reginei. Regina s'a speriat de moarte, dar a avut atâta prezență de spirit să alarmeze personalul dela curte. Regina a fost scăpată din flăcări; dar din cauza spaimii s'a îmbolnăvit Focul s'a stins după două ore.

— Invitare. Societatea de lectură „Andrei Șaguna” invită cu toată onoarea la „Ședința publică” ce se va ține Sâmbătă, în 29 Noemvrie v. 1903 în memoria Marelui Arhiepiscop Andrei în sala cea mare a „Seminariului Andreian”.

— Intîmpinare. Ni se cere să publicăm următoarele; Din ocaziunea expectorării din „Tribuna Poporului” dela 19. Noemvrie (2 Dec.) 1903. Nr. 212 cu titlul „Prigonirea românilor Sătmăreni” făcute la adresa vicarului episcopesc Dr. Aug. Lauran, ca fost vicar capitular, trebuie să relev, că stipendiul fundației „Pavel”-iane dela institutul de creștere Francisco-Iosefin din Budapesta, cu ocaziunea concursului din anul trecut, precum despre aceea s'au fost convins toți membrii consistorialii de față, din conceptele autografe ale piului fondator, s'a conferit aceleia căruia l'a fost destinat acela însuși fondatorul. Incât măsurile luate sunt chiar de caracter de pietate față de „voința ultimă” a adormitului, carele, ca prin „gură de moarte” și-a dat cuvîntul arhieresc aceleia, carele s'a făcut părtaș favorului excepțional numai prin corespondentul „Tribunei Poporului”. — Constatarea acestora me dispensează dela apărarea vicarului de cele-lalte imputări izvorite din acelaș condeiu înscris în fieră. Oradea-mare, la 2 Decembrie 1903. cu stimă: Dr. Corneliu Bulc, secretar episcopesc.

— Schimbare de local. Renumitul dentist Morgenstern Gyula și a strămutat locuința de ordinație (tragerea de măsele, plombare, măsele singuratică șire de dinți, coroană de dinți de aur măsele cu rădăcini etc.) în Arad, piața Andrassy Nr. 15.

— Articoli noi au sosit earăș în magazinul de modă alui Nadler Lajos (piața Andrassy Nr. 16) care sunt potrivite exclusiv pentru donuri de Crăciun și Anul nou și de fapt să vind cu jumătate de preț, recomandam prin urmare cu tot adinsul magazinul acesta atențiunii onoratului public.

Red. respons. Ioan Russu Șirianu.
Editor Aurel Popovici-Barclanu.

INSERTIUNI ȘI RECLAME.

Se caută

Practicanți și comptoarști mai de parte practicante și comptoariste, care posed limba românească și cea germană în vorbă și scris, și care vor trebui să stenografeze perfect nemțește, pentru a fi aplicați imediat la o afacere de Export în Croația. Vor fi preferiți aceia, care afară de aceste două limbi mai posed una. Oferte ajustate, în limba germană, cu comunicarea pretențiilor de salar și cu alăturarea fotografiilor să se adreseze: Export-geschäft Feller, Stubica, Croația.

74 1-5

Se caută

un mașinist.

Reflectanți să se adreseze la administrația foil „Tribuna Poporului”.

„Cu toate acestea îmi zisei, cine știe dacă e destul de calm pentru a mă înțelege când i-oî întinde mâna și l'oi privi? Ar înțelege el maritimismul meu? și dacă ar înțelege durerea mea e prefăcătoare? sau ar privi căința mea cu conștiința drepturilor sale și m'ar erta din înălțimea orgoliului său senin? Și de ce acest bărbat, pe care atât de mult l'am iubit m'a ultrapiat atât de violent?”

Mă retrasei în odaia mea unde am stat multă vreme, singură de tot, plângând, repetându-mi cu oroare fiecare vorbă care a fost pronunțată în decursul acestei scene. Aceste vorbe le nlocuiam cu alte vorbe bune, apoi din nou îmi reaminteam oribila realitate și mă simteam ultragiată.

Când se apropie seara, mă coborîi la ceaf, revăzui pe soțul meu în prezența lui M. S. . . oaspele nostru din această zi; dând față cu Sergie Mihailovici simții că un abis s'a deschis între noi.

Invitatul nostru mă întreabă, când avem intenția să plecăm? Înainte de a a avea timp să-l răspund soțul meu replică:

— Vom pleca Marți, mai avem încă o întrunire la contesa R. . . Vreați să mergi, nu-l așa? zise el întorcându-se spre mine.

Îmi era frică de aceste vorbe atât de simple, îmi ridicai ochii spre soțul meu și întâlnii privirea sa îndreptată spre mine, era reuțăcioasă și batjocoritoare, vocea îi era tot asemenea și rece.

— Da, răspunsei.

După plecarea oaspeului nostru se apropiu de mine, îmi întinse mâna și zise:

— Uită, te rog, tot ce ți-am spus azi dimineață.

Îi luați mâna: un suris îmi tremură pe buze și lacrimile îmi inundară ochii, atunci el își retrase mâna, parcă ar fi voit să evite o scenă sentimentală, se așeză pe un fotoliu destut de departe de mine.

„Se crede tot în dreptul său?” gândii și explicațiunea ce o premeditasem și rugarea mea să nu mergem la această întrunire mi-se opri pe limbă.

— Trebuie să-l scriem mamei că am amânât plecarea, zise el, fiind-că s'ar putea nelișiști.

— Și când crezi să plecăm?

— Marți după întrunire, răspunse Sergie.

— Sper că nu rămâi pentru mine? reluă, și ochii mei căutau pe al lui, dar aceștia nu-mi spuneau nimic, erau împaianginați pentru mine.

Fața lui îmi părea de-odată bătrână și neplăcută.

Asistaram la întrunire, deși raportul nostru devenise la aparență bun și afectuos, dar nu mai era ca n trecut.

Eram la contesa B. . . ședeam cu alte dame, când prințul se îndreptă spre mine; rămasoi în picioare pentru a răspunde la salutul lui, ochii mei căutără involuntar pe soțul meu; văzui că mă observă din cealaltă parte a salonului și că se 'ntoarse.

Fui cuprinsă de-odată de un sentiment de rușine și de indispoziție așa că devenii teribil de confusă, și simțeam că sub privirea prințului tot sângele mi-se urcă în față și gâtlegiul mi-se strânge. Trebuie, cu toată încurcarea în care mă găseam, să ascult ce-mi spunea prividu-mă de sus.

Conversația noastră nu dură mult, nu avea loc liber aproape de mine și fără îndoială observase că nu mă simțiam bine în prezența lui. Vorbirăm despre balul din săptămâna precedentă, despre țară, unde aveam să petrecem vara și de alte lucruri indiferente.

Plecând de lângă mine, își exprimă dorința să facă cunoștința soțului meu, și puțin după aceea, îl văzui că se duce în cealaltă extremitate a salonului și se întreținu cu el. Prințul făcu fără în-

doială aluzie la mine căci într'un moment dat își întoarse capul zimbînd.

Soțul meu se roși și se înclină adînc și se depărtă fără a aștepta să-l concedieze prințul. Mă roși din nou, îmi era rușine când mă gândeam că prințul își făcuse idee rea despre mine și mai ales despre soțul meu.

Mi-se părea că întreaga lume observase timiditatea și stângăcia mea asemenea atitudinea soțului meu față de prințul. Cum și-o vor fi explicat-o?

Toți vor fi găci discuțiuneamea cu Sergie Mihailovici.

Vara mea mă făcu să-mi vin în orî, și din vorbă în vorbă, conversația căzu asupra soțului meu.

Nu mă putui reține și începu-i să-l povestesc scena cauzată de această nenorocită întrunire. Ea mă asigură, zicînd că a devenit foarte mândru și puțin comunicativ; mă alăturai acestei opinii și mi se părea că înțelegeam mai bine pe soțul meu și că-l judecam mai calm.

Între acestea, când mă regăsi între patru ochi cu Sergie Mihailovici, aprecia-rea ce o făcusem asupra lui îmi apăsa conștiința ca o crimă, și simțiam, că abisul, care ne separa se măi lărgise încă;

Trad: de Lucreția Russu Șirianu.
(Va urma).

Baltoane femești STERN M. A.

Magazinul
Piața-Andrassy
vis-a-vis cu biserica Minorităților.

Spectacolul Aradului.

Am onoare a aduce la cunoștința Onor. Public din Arad și jur că

Cofetăria

mea largita și arangiata în chipul cel mai modern în

PALATUL NEUMANN

pe calea Andrássy

Duminecă 13 Decembrie n.
o voi deschide.

Cu deosebită stimă

MATEKY KAROLY.

71 1—